

Nr 206.

Av herr **Tamm**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 71, angående avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal m. m.*

Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att i riksstaten uppföra driftkostnaderna för statens skogsdomäner med 8,470,200 kronor. Detta belopp har tillkommit, sedan statens domäners fond erhållit gottgörelse för de kostnader, som åsamkas domänfonden för anställande av den personal, vilken erfordras för tillsyn av privata skogarna i Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län, och vilka kostnader beräknats till sammanlagt 285,000 kronor. Av detta belopp skulle 170,000 kronor anses motsvara kostnaderna för tillsyn å enskilda skogar i lappmarkerna och Särna socken med Idre kapellag samt 115,000 kronor kostnaderna för samma arbeten å privata skogarna i Västerbottens och Norrbottens läns kustland. I de förstnämnda landsdelarna borde enligt Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 71 ifrågasvarande tillsyn utövas av samma personal, som är eller varder anställd för de allmänna skogarnas förvaltning, under det att på Västerbottens och Norrbottens läns kustland skulle anställas skogsingenjörer och tillsyningsmän för handhavande av de göromål, vilka föranledas av bestämmelserna i förordning om förekommande av överdriven avverkning å ungskog inom de delar av Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken — den s. k. dimensionslagen —, medan däremot arbetet skulle åligga revirpersonalen, när det avsåge sådana skogar, som omnämnas uti punkterna 2, 3 och 4 av § 1 uti det i Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 69 intagna förslaget till förordning angående utsyning å viss skog inom Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker med flera områden.

Uti frågan om organisationen av statens tillsyn å nu omförmälda skogar har Kungl. Maj:t alltså intagit den ståndpunkten, att densamma beträffande lappmarken, Särna och Idre skulle ordnas efter skogarnas geografiska läge, under det att på Västerbottens och Norrbottens läns kustland en fördelning efter arbetets art skulle i så måtto komma till stånd, att dimensionslagens handhavande skulle läggas i händerna på särskild för detta ändamål anställd personal.

De skäl, som synas hava varit bestämmande för Kungl. Maj:ts ställning till organisationsfrågan i vad den berör lappmarksskogarna, återfinnas i huvudsak å sid. 105 i propositionen nr 71 och kunna i korthet sammanfattas sålunda.

De allmänna och enskilda skogarna vore i hög grad blandade om varandra, och det huvudsakliga av skogstjänstemännens uppdrag vore i lappmarken ganska lika för båda slagen av skogar. Det borde även fästas synnerligen vikt vid att särskilt enligt den s. k. norrländska skogskommitténs, men även enligt ett av domänstyrelsen avgivet förslag, tjänstgöringsområdena för de med privatskogarna sysslande tjänstemännen skulle bliva orimligt stora och därigenom lång tid erfordras för resor mellan de olika skogarna. En geografisk uppdelning med mera koncentrerade områden och därmed följande mindre tidsödande resor skulle medföra, att den effektiva arbetstiden bleve längre, och att personalen kunde göras fåtaligare. Därigenom skulle statens kostnader för densamma avlöning bliva mindre och även resekostnaderna minskas. Slutligen hade det stora flertalet av skogstjänstemän och kommuner, särskilt de tre överjägmästarna, tillstyrkt en geografisk uppdelning. Även domänstyrelsen, som i skrivelse den 10 november 1913 och den 28 januari 1914 tillstyrkt uppdelning efter arbetets art, ansåge, att en geografisk uppdelning skulle kunna lämna tillfredsställande resultat, om skogspersonalen erhöle erforderlig tillökning. Ett av styrelsen den 11 december 1914 med sådan utgångspunkt uppgjort förslag till revirdelning upptog mindre personal än dess förslag av den 10 november 1913, vilket vore ett starkt bevis för att genom en sådan delning arbete och kostnad sparades. Vid dessa förhållanden torde ej alltför stor vikt böra fästas vid att från trävaruindustriens målsmän det motsatta systemet förordats.

Vidkommande privatskogarna i Särna socken med Idre kapellager åberopar departementschefen ett uttalande av domänstyrelsen, som i huvudsak innehåller, att ett särskilt revir av hemmansskogar skulle bliva relativt litet i förhållande till de två, som utgöras av allmänna skogar. Hemmansskogarna vore koncentrerade i trakterna av huvudbyarna Särna och Idre, men i övrigt spridda över hela socknen. Det största *antalet*

utgjordes av smärre skogsskiften, på alla sidor omgivna av allmänna skogar. Resorna komme att bli oskäligt långa och kostsamma.

Vad slutligen angår de skogar på Västerbottens och Norrbottens läns kustland, som omförmälas uti 2, 3 och 4 punkterna av § 1 i förslaget till utsyningsförordningen (proposition nr 69), så yttrar departementschefen beträffande kronohemman och kronobyggen under åborätt, endast att de uppenbarligen borde i nu förevarande hänseende följa samma regler som de allmänna skogarna i egentlig mening och alltså stå under statsskogspersonalens tillsyn. Övriga nu avsedda skogar vore till största delen belägna bland huvudmassan av de allmänna skogarna och tjänstemännens åligganden med avseende å dem i huvudsak lika med deras arbeten å sistnämnda skogar och kronohemman. Slutligen torde storleken av den arbetsbörda, som i allt fall kommer att vila på de för de enskilda skogarna under dimensionslagen föreslagna tjänstemännen, väl motivera en lättnad i densamma.

Innan jag går att till granskning upptaga dessa motiv för det i den kungl. propositionen framlagda organisationsförslaget, vill jag i största korthet antyda denna frågas första upprinnelse. I det betänkande, som den s. k. norrländska skogskommittén den 16 mars 1912 avgav, hade kommittén föreslagit, att statens tillsyn över de privata skogar, som lyda under utsynings-, dimensions- och skyddsskogslagarna skulle handhavas av för detta ändamål särskilt anställda *skogsingenjörer*. Sådana ansåg kommittén erfordras i Norrbottens län till ett antal av tio, varav sex ordinarie, tre biträdande och en extra; i Västerbottens län till ett antal av nitton, varav sju ordinarie, sju biträdande och fem extra samt i Jämtland och Dalarna till ett antal av elva, varav tre ordinarie, två biträdande och sex extra. De biträdande skogsingenjörerna skulle anställas å ordinarie stat. Till skogsingenjörernas biträde skulle anställas sextiofem *tillsyningsmän*. Skogsingenjörernas och tillsyningsmännens arbete skulle stå under kontroll av tre *skogsinspektörer*. Den högsta ledningen skulle vara förlagd till ett i jordbruksdepartementet inrymt *skogskontor*. Kostnaden för hela denna organisation beräknade kommittén till 354,300 kronor, däri inberäknat bland annat 3,000 kronor för anordnande av distriktsmöten med personalen och för beredande av resestipendier åt densamma, ävensom ett förslagsanslag av 50,000 kronor för bestridande av enligt vissa förändrade grunder utgående reseersättningar åt ortsförvaltningen.

Utav detta organisationsförslag torde den del, som avser den enskilda skogsvårdens tillgodoseende och den centrala statsskogsförvaltningens lättande genom anordnande utav ett för den förstnämnda avsett

centralorgan, först då böra bliva föremål för behandling, när den definitiva omorganisation av domänstyrelsen, som väl ej alltför länge kan uppskjutas, av statsmakterna upptages till allvarligt övervägande.

Även frågan om överflyttande av inspektionen över skogsingenjörernas och tillsyningsmännens arbete från överjägmästarna till skogsinspektörer torde för närvarande icke böra upptagas till behandling av den anledning, att de sakkunniga, vilka hava att avgiva yttrande och förslag rörande statsskogsförvaltningen i södra och mellersta delarna av landet, torde finna anledning att uttala sig även rörande denna instans av administrationen. Då dessa sakkunnigas utlåtande kan antagas föreligga om en ej alltför lång tid, och då i detsamma kunna framkomma sådana uppslag, vilka äro ägnade att på ett lyckligt sätt bidra till lösande utav frågan om även denna inspektions anordnande, så har jag hållit före att också ifrågavarande del av den norrländska skogskommitténs förslag icke bör för det närvarande upptagas till behandling.

Det blir sålunda uteslutande de instanser av administrationen, som den norrländska skogskommittén ansåg böra utgöras av skogsingenjörer och tillsyningsmän, vilka i min följande granskning av departementschefens ovan refererade uttalanden bliva föremål för behandling och detta naturligen uteslutande i vad deras arbete berör de skogar, som i den kungl. propositionen omnämnas eller desamma, som uppräknas i § 1 av förslaget till utsyningslag (propositionen nr 69).

Vad nu först privatskogarna i lappmarken angår kan naturligen ej bestridas, att dessa och de allmänna skogarna ligga blandade om varandra, och detta är enligt min mening även det enda verkligt bärande motiv, som kan anföras till stöd för ett ordnande av tillsynen över utsyningslagen enligt Kungl. Maj:ts förslag, d. v. s. genom en geografisk uppdelning av området i revir, som omfatta såväl allmänna som enskildas skogar. Det gäller då att tillse, huruvida detta motiv är av den överväldigande beskaffenhet, att vad som kan anföras till förmån för en annan organisationsform eller en uppdelning av arbetet efter dess art förlorar all sin betydelse.

Redan 1896 års skogskommitté har i det betänkande, som ligger till grund för 1903 års lagstiftning rörande enskildas skogar, framhållit, att systemet att överlämna tillsynen över den enskilda skogshushållningen åt skogsstatstjänstemän syntes skola medföra den fara, att privatskogsskötseln komme att betraktas som ett underordnat åliggande.

Detta uttalande, som departementschefen med tydligt gillande anför, finner han emellertid ej tillämpligt på nu omhandlade områden, då skogslagstiftningen för dessa vore mycket olika den, vilken nyssnämnda kom-

mitté förslagsvis framlade. Enligt min mening konstituera emellertid de tvenne olika lagstiftningsformerna icke tvenne olika arter av privat-skogsskötsel utan angiva endast den olika grad, i vilken staten på grund av olika förhållanden ansett sig böra ingripa i den enskildes förfoganderätt över skogen. I båda fallen kvarstår privatskogsskötseln såsom sådan och med sitt oavvisliga krav att bliva fullt tillgodosedd med arbetskrafter för lagarnas handhavande på ett sådant sätt, att densamma ej hämmas i sin utveckling. Ju längre staten ansett sig böra gå med sitt ingripande, desto större och oomtvistigare blir uppenbarligen dess skyldighet att tillse, att skötseln av dess egna skogar ej på något sätt kommer att till skogsägarens förfång menligt inverka på skogslagarnas handhavande. Jag kan sålunda ej finna annat, än att, om 1896 års skogskommittés uttalande äger tillämplighet för södra delarna av landet, detta är i än högre grad fallet beträffande de landsändar, för vilka staten anser en strängare lagstiftning erforderlig. Där är det nämligen större sannolikhet för att förvaltningsgöromålen å statskogarna och den enskilde skogsägarens berättigade fordringar på tillgodoseende av hans skogshushållning kunna komma att hårt konkurrera om tjänstemannens arbetskraft och intresse. Detta innebär emellertid uppenbar fara i flera avseenden. Hushållningen å det ena slaget av skogar kan komma att bliva lidande på bekostnad av hushållningen å det andra, varvid sannolikheten för att privatskogen blir den sämst lottade av rent allmäntmänskliga grunder är större, än att motsatsen äger rum. Härmed kan en aldrig så god avsikt med en lagstiftning bliva förfelad. Ty utan ett levande intresse bakom lagens bestämmelser bliva dessa döda bokstäver, som äro hinderliga för utvecklingen, en allmängiltig sats, som har sin särskilda tillämplighet på all lagstiftning i ekonomiska ting. Göra statsmakterna åter handhavandet av en sådan lag till en mans livsuppgift, så har man all anledning antaga, att denne, om han över huvud är mäktig av ett intresse, skall veta att sköta sitt kall så, att därav kommer både enskilt och allmänt gagn. Sålunda kan jag ej finna annat, än att det i den kungl. propositionen framlagda förslaget, som ej tager hänsyn till dessa förutsättningar för en god tillämpning av lagen, vilar på en principiellt oriktig grund. Departementschefen har ej heller, såsom framgår av hans uttalande å sid. 102, velat förneka, att en uppdelning av arbetet efter dess art vore det principiellt riktiga, och att det medförde en bättre garanti för ett tillfredsställande arbete. Men då det är åstadkommande utav ett arbete av denna art — icke utav ett i större eller mindre grad underhaltigt — som bör vara målet för statsmakternas åtgöranden, så har jag svårt att förstå, varför det

kungl. förslaget avviker från den linje som det angiver leda till ett dylikt mål. Departementschefen angiver själv, att förutsättningarna för ett fasthållande av det enligt hans mening principiellt riktiga borde vara, dels att tjänstgöringsområdena skulle bli någorlunda koncentrerade och av rimlig omfattning, dels att kostnaderna ej skulle bli allt för stora. I det följande tror jag mig kunna visa, att de farhågor i dessa båda avseenden, som departementschefen uttalat, äro ogrundade och beroende på ett frånseende av vissa för frågornas rätta bedömande viktiga omständigheter.

När departementschefen såsom ett andra skäl för en geografisk uppdelning anför, att skogstjänstemännens uppdrag vore i lappmarken ganska lika för både allmänna och enskilda skogar, så skulle jag å min sida våga påstå, att detta endast i mycket ringa grad är fallet. Å båda slagen av skogar skall tjänstemannen visserligen verkställa uppskattning av skogstillgången för beräkning av avverkningens storlek, men redan i fråga om sättet, huru denna avverkning skall uttagas, framträda olikheterna, i det att å privatskogen skogstjänstemannen ej har någon bestämmanderätt rörande husbehovsvirkets avverkning. I fråga om alla de åtgärder, som förekomma i ett skogsbruk efter det avverkningsbe- loppet blivit utmärkt, såsom avverkning, föryngringsarbeten och markvård, värdering och försäljning av virket m. m., har tjänstemannen ingen som helst befogenhet å privatskogen, under det att dessa göromål redan nu upptaga en mycket väsentlig del av den tid, vilken förvaltningen av statsskogen kräver, något som — efter vad man har rätt att hoppas — kommer att i än vidsträcktare grad bli fallet. Artskillnaden mellan arbetena å de olika slagen av skogar, som alltså redan nu är väsentlig, kommer att med stigande intensitet i skogsbruket än skarpare framträda.

Såsom ytterligare skäl mot en uppdelning av administrationen efter arbetets art anför departementschefen, att tjänstgöringsområdena för de med privatskogarna sysslande tjänstemännen skulle bli stora och resorna därigenom långa och tidsödande. För att åskådliggöra områdenas storlek är å sid. 109 i propositionen intagen en tabell, till vilken jag ber att få hänvisa. Enligt denna skulle majoritetens i norrländska skogskommittén förslag medföra att medelstorleken för sju privatskogsrevir skulle bli 231,300 hektar produktiv mark och 368,600 hektar totalareal. Mot dessa siffror vill jag först anmärka, att kommittémajoriteten visserligen föreslagit, att sju ordinarie skogsingenjörer skulle tillsättas i lappmarken, men även att dårsammastädes skulle anställas på *ordinarie* stat fem biträdande skogsingenjörer. Medelsiffrorna för de föreslagna ordinarie tjänstemännens områden skulle alltså icke bli de i tabellen angivna

utan i runda tal 134,900 hektar produktiv mark och 215,000 hektar total areal. Härtill kommer emellertid en mycket beaktansvärd omständighet, som såväl departementschefen som andra, vilka uttala sig emot en fördelning efter arbetets art, alldeles synas hava förbisett, nämligen att skogstjänstemannens arbete med utsyningen å dessa skogar är periodiskt och endast vart tredje år återkommande. Därför bör man, om man skall få fram ett sant uttryck för storleken av det område, inom vilket vederbörande skogsingenjörer skulle hava att årligen verka — och det måste dock vara detta tal, ej treårsområdets storlek, som skall sökas — dela de sist nämnda talen med 3, då såsom kvoter erhållas 44,500 och 72,000, angivande den produktiva respektive den totala arealens storlek i hektar.

Det anmärkes nu måhända, att utsyningarna icke utföras i den ordning, att de bliva förlagda inom i runt tal en tredjedel av tjänstgöringsområdena. Jag gemälar då, att det i så fall existerar ett missförhållande, som den det vederbör borde med det snaraste rätta. Något som helst hinder för att med hänsynstagande till alla på utsyningsarbetet inverkan omständigheter tjänstgöringsområdena uppdelas på trenne ekvivalenta delar finnes alldeles icke. Måhända måste bestämmelsen om utsynings verkställande för en tid av tre år i vissa fall suspenderas under den första treårsperioden, men då därigenom tid står att vinna och besparingar kunna göras, torde ej alltför stora betänkligheter böra möta mot att under dessa första tre år behandla dylika utsyningsärenden mera ur praktiska synpunkter än enligt rent formella grunder. Ordaydelsen i § 7 av Kungl. Maj:ts förslag till utsyningslag synes för övrigt ej lägga hinder i vägen för att framställning om utsyning för längre tid än tre år, om sådan skulle erfordras för ett förnuftigt reglerande av utsyningsarbetet, göres från lokalförvaltningen, som från ledningen kan erhålla direktiv i sådan riktning.

Av vad jag ovan anfört rörande beräkningsgrunderna för privatskogsrevirens storlek framgår även, att den av departementschefen i tabellen å sid. 109 angivna siffran för storleken av »den inom förvaltningsområdets gränser inneslutna areal» är vad privatskogsreviren angår för hög. Vad i detta avseende angår vidden för privatskogsreviren enligt kommittémajoritetens förslag, så skall först och främst iakttagas vad härovan framhållits, att kommittémajoriteten även föreslagit tillsättande av fem biträdande skogsingenjörer på ordinarie stat. Med iakttagande härav blir siffran i tabellens ifrågavarande kolumn densamma som angives för privatskogsreviren enligt domänstyrelsens första förslag eller 512,200 hektar, men på grund av bestämmelsen om utsyningarnas verkställande för tre år i sänder skall denna siffra delas med 3, för att

ett verkligheten motsvarande tal skall erhållas. Detta blir sålunda 170,700 hektar.

Genom kartor har departementschefen velat grafiskt visa det olämpliga uti en fördelning av skogsstatstjänstemännens göromål efter arbetets art. Och det kan ju ej förnekas, att den bild, som dessa kartor lämna en yttlig betraktare, är till en viss grad mindre tilltalande. Men så länge kartorna ej försetts med en grafisk framställning av det årliga utsyningsområdets storlek, är den bild, som de lämna, ofullständig och därför missvisande.

Den undervisande verksamhet, som framhållits såsom det ej minst viktiga arbete, vilket borde åligga skogsingenjörerna, anser departementschefen likväl kunna utövas av den talrikare revirpersonalen som av en fåtalig privatskogspersonal. Han förmenar även, att denna undervisningsverksamhet icke torde avse bolagens direktörer och skogspersonal utan huvudsakligen de smärre privata skogsägarna. Lämpligast anses den även meddelas ute i skogen, då skogsägaren åtföljer utsyningsförrättaren och erhåller dennes anvisningar.

Detta uttalande synes mig bevisa, att departementschefen förbiset den grundväsentliga skillnaden mellan de uppdrag, som åligga å ena sidan en förvaltande tjänsteman och å den andra en tjänsteman, som har att övervaka tillämpningen av en skogslag och göra dess föreskrifter fruktbarande. Jag förnekar naturligen ingalunda, att även den förre har de kunskaper och även den förmåga, som erfordras för att meddela skogsägarna undervisning. Men jag anser det på samma gång vara självfallet, att hans intresse i så alldeles övervägande grad skall fångas av hans förvaltningsuppgift, att denna tränger den andra uppgiften i bakgrunden. Detta är endast mänskligt. Ett i tvenne riktningar splittrat arbete måste helt enkelt med naturnödvändighet bli mindre intensivt än det, som koncentrerar sig mot ett mål.

Yttrandet att undervisningen ej torde avse bolagens direktörer och skogspersonal har — om ock i något annan form — fällts även av en reservant till norrländska skogskommitténs betänkande. Mot det samma har gjorts följande invändning, som synes mig med samma fog kunna riktas mot departementschefens yttrande: »Det är ej alla bolag, som hava i sin tjänst anställda skogligt utbildade tjänstemän, vilka kunna leda skogsarbetena. Även där sådana finnas, har man ett ofta rätt stort antal tjänstemän, vilka ej varit i tillfälle att erhålla en skoglig underbyggnad, men som helt säkert med intresse skola begagna varje dem erbjudet tillfälle att öka sitt genom självstudier eller egna små erfarenhetsrön förvärvade kunskapsmått. Vi få ej heller glömma,

att det ofta är just dessa tjänstemän, som den direkta arbetsledningen åligger, och att, om denna ledning vinner i klok planläggning och förståndigt utförande, detta även betecknar en vinst för det stora hela.»

Slutligen synes det mig att departementschefen uppdrager en väl snäv gräns för skogstjänstemannens undervisande verksamhet, när han under hänvisning till förslaget till utsyningslag omnämner tjänstemannens skyldighet att lämna sökanden uppgift å de åtgärder för skogsvårdens främjande å utsyningsområdet, som blivit föreskrivna eller angivna som behövlige. Jag kan vara ense med departementschefen, att den undervisning, som komme att bedrivas av en personal, vilken även skulle hava statsskogars förvaltning sig anförtrodd, troligen komme att röra sig endast inom dessa gränser, men därmed vore området för den erforderliga undervisningen ingalunda till fullo bearbetat. Jag citerar även här vad en av norrländska skogskommitténs medlemmar anfört i anledning av en reservants uttalande, och jag gör detta så mycket hellre, som departementschefen syntes fästa särskilt avseende vid innehållet i denna reservation. Granskaren utav denna skriver rörande undervisningens omfattning: »Av den största betydelse för en rätt hushållning med ett hemmans skogstillgång är, att dyrbarare virke än nödigt icke användes för det egna husbehovet, samt att det för ändamålet avsedda virket uttages på ett förståndigt sätt. Genom ett rätt utövande av denna fria avverkning kan mycket åtgöras för skogarnas vård, något som man har tillfälle att iakttaga vid snart varje steg, som man tar i de norrländska markerna. Under meddelande av undervisning, huru denna avverkning under skilda förhållanden bör utföras, kan den för sin sak intresserade skogsingenjören komma att beröra snart sagt alla områden av skogshushållningen. Härunder kan meddelas undervisning i gallring för fyllande av bränsle- och stängselvirkesbehovet, uti ljushuggningar för uttagande av erforderligt byggnadsvirke, här kan genom bilder belysas verkan av olika slags huggningar, och här kan — vilket ej är det minst behövlige — genom demonstrerande av ritningar till för trakten lämpade byggnader framvisas fördelarna ur alla synpunkter av ett ändamålsenligt byggnadssätt.»

Sitt förslag om geografisk uppdelning stödjer departementschefen i övrigt på att denna lösning av frågan skulle hava tillstyrkts av det stora flertalet skogsstatstjänstemän och kommuner. Vad nu dessa senares uttalanden angår, så hava de väl ej — allra minst det stora flertalet — gått i den riktning, som man av detta departementschefens yttrande har anledning antaga. Av de socknar i lappmarkerna och Dalarne, där alla privatskogar lyda under utsyningslagen, hava sju, eller Jockmock,

Arjepluog, Dorotea, Vilhelmina, Åsele, Örträsk och Särna uttalat sig för en uppdelning efter arbetets art, sex eller Gellivare, Arvidsjaur, Sorsele, Stensele, Lycksele och Fredrika för en geografisk uppdelning; i samma riktning uttalar sig även Tärna, där det dock ej finnes någon egentlig skogstillgång; svaret från Malå är odeciderat. För en uppdelning efter arbetets art uttala sig vidare följande fyra filialstyrelser av Västerbottens läns hushållningssällskap, nämligen Örträsk, Åsele, Lycksele och Dorotea, medan tre, eller Fredrika, Sorsele och Stensele förorda en geografisk uppdelning. Det synes sålunda vara så långt ifrån, att, såsom departementschefen säger, det stora flertalet kommuner uttalat sig för en geografisk fördelning, att det tvärtom bland de av frågan intresserade synes finnas flertal för en önskan i motsatt riktning, alltså för en fördelning av arbetet efter dess art. För en sådan anordning uttala sig vidare Konungens befallningshavande såväl i Västerbottens som Norrbottens och Kopparbergs län, hushållningssällskapen i dessa tre län samt skogsvårdsstyrelsen och landstinget i Kopparbergs län. Domänstyrelsen synes hava intagit en vacklande ståndpunkt uti denna fråga. Uti två skrivelser har den först tillstyrkt bildande av särskilda privatskogsrevir, men synes därefter under hand hava givit tillkänna sin anslutning till en geografisk uppdelning av området. Då domänstyrelsens uttalanden sålunda ej äro ägnade att giva någon bestämd uppfattning om dess ställning till frågan, blir resultatet av min förestående undersökning att i de landsdelar, som hava intresse av denna frågas lösning, sympatierna i huvudsak synas vara för en fördelning av arbetet efter dess art. Med en liten förändring av departementschefens uttalande å sid. 107 skulle jag därför vilja tillägga: Vid dessa förhållanden torde ej alltför stor vikt böra fästas vid att av de tre överjägmästarna det motsatta systemet förordats.

Övergående till granskning av de särskilda omständigheter, vilka anförts såsom skäl för en geografisk uppdelning av skogarna i Särna socken med Idre kapellag på tre revir, får jag framhålla, att samma synpunkter vid bedömande av den inverkan, som privatskogarnas spridda läge utöva på revirens omfattning i ett privatskogsrevir, vilka jag ovan framlagt vid min behandling av förhållandena i lappmarken, även här måste göra sig gällande. Om man ej heller i detta fall tager hänsyn till att utsyningarna verkställas för tre år i sänder, och att alltså skogarna böra fördelas på tre utsyningsområden, får man en fullkomligt skev bild av förslaget konsekvenser. Iakttages åter här lika väl som för lappmarkerna detta för en rätt uppfattning av frågans ekonomiska del verkligt avgörande sakförhållande, så skola helt säkert de av domän-

styrelsen och efter denna av departementschefen framhävda betänkligheter mot bildande av ett privatskogsrevir i dessa socknar te sig mindre avskräckande.

För Västerbottens och Norrbottens läns kustland hava i den kungl. propositionen föreslagits särskilda tjänstemän, skogsingenjörer, för handhavande av dimensionslagen, varemot de skogar, som lyda under utsyningslagen skulle tillhöra statsskogsreviren. Av dessa senare skogar anser departementschefen kronohemmanen och kronobygggena under åborätt »uppenbarligen» böra i nu förevarande hänseende följa samma regler som de allmänna skogarna i egentlig mening. Enligt min åsikt föreligger ingen som helst nödvändighet för en sådan anordning. Anses tillräckliga skäl tala för att övriga under utsyningslagens bestämmelser liggande skogar kunna hänföras till privatskogsrevir, lärer någon som helst betänklighet att dit hänföra kronohemman och kronobyggen icke böra föreligga. Samma bestämmelser gälla för skötseln av båda slagen utav skogar, och såväl förvaltaren av ett statsskogsrevir som skogsingenjören äro statens tjänstemän och handla under trycket av samma ansvarsbestämmelser, vadan någon som helst efterlåtenhet vid tillvaratagande av statens intressen ej kan tänkas förekomma i högre grad, om en skogsingenjör handhar lagens tillämpning för denna kategori av skogar, än om den ligger i händerna på förvaltaren av ett statsskogsrevir.

Såsom skäl för att övriga skogar på kustlandet, vilka lyda under utsyningslagen, skulle sammanföras med statsskogarna anföres, att de äro belägna bland huvudmassan av de allmänna skogarna. Detta är dock ganska olika, och med fullt samma berättigande kan man då säga, att de i sin omedelbara närhet hava skogar, som lyda under dimensionslagen, och som besökas av de föreslagna skogsingenjörerna. Det andra skäl, som departementschefen anför till stöd för dessa skogars sammanförande med de allmänna skogarna, eller att arbetena i båda vore i huvudsak desamma, har jag redan bemött vid behandling av samma fråga, då det gällde lappmarksskogarna, varför jag får hänvisa till vad jag där yttrat. Såsom ytterligare skäl för sitt förslag framhåller departementschefen, att storleken av den arbetsbörda, som kommer att vila på de för de enskilda skogarna under dimensionslagen föreslagna tjänstemännen väl motiverar, att de ej belastas även med handhavandet av utsyningslagen. Det vill emellertid förefalla, som om en ökning i arbetsbördan snarare är att emotse beträffande förvaltarna av statsskogsreviren. Dessa hava nämligen att besörja alla arbeten å statsskogarna, under det att skogsingenjörerna endast hava att taga be-

fattning med utsyningarna å privatskogarna. Det är då tydligt, att den ökade intensitet i skogshushållningen, vars framträdande man redan kunnat bevittna, och som man har all anledning antaga komma att allt mera stegras, skall i högre grad göra sig kännbar för de förra tjänstemännen än för de senare. Om denna sak torde delade meningar ej gärna kunna tänkas råda, men vid sådant förhållande synes det även vara det enda rätta att lätta arbetsbördan för dem, som bliva mest betungade, d. v. s. uti föreliggande fall handla så, att man överför handhavandet av utsyningslagen å kustlandet från statsskogsrevirens förvaltare till de föreslagna skogsingenjörerna.

I min framställning vill jag nu övergå till belysande av kostnaderna för genomförande av en organisation, grundad på en fördelning av arbetet efter dess art. Jag har redan omnämnt departementschefens uttalande, i vilket han framhåller denna arbetsfördelnings principiella fördelar framför en, som vore grundad på områdets geografiska uppdelning. Enligt hans mening kunde dock bl. a. kostnadsfrågan föranleda en avvikelse från det system, som han medgåve garantera ett mera tillfredsställande arbete. Det har med dessa uttalanden i minnet sitt intresse att jämföra domänstyrelsens båda kostnadsförslag av den 10 november 1913 (propositionen sid. 89) och den 11 december 1914 (propositionen sid. 90), av vilka det förra, avseende göromålens i lappmarken fördelning efter arbetets art, slutar på 165,300 kronor, och det senare, som avser en geografisk indelning av lappmarken, har slutsumman 158,600 kronor. Eftersom departementschefen ej ansett sig böra förorda det förra av dessa förslag, torde man därav kunna draga den slutsatsen, att han ansett skillnaden mellan de båda beloppen, 6,700 kronor, vara ett för dyrt pris för erhållande av den »garanti för ett mera tillfredsställande arbete», som han (se sid. 102) anser ligga uti en fördelning av göromålen efter deras art.

Förutom de båda kostnadsförslag, som domänstyrelsen avgivit, och vilkas slutsummor här ovan omnämnts, hade även norrländska skogskommittén uti sitt betänkande lämnat en beräkning rörande kostnaderna för genomförande av en organisation enligt dess program. Då denna beräkning emellertid omfattar även kostnaderna för skogskontor och skogsinspektörer samt skogsingenjörer för skyddsskogarna och de båda nordligaste länens kustland, så skall jag härnedan lämna ett utdrag ur dessa beräkningar i vad de kunna anses röra skogarna i lappmarken samt Särna och Idre.

	Lön	Tjänst- görings- penningar	Summa	Total- summa
1 skogsingenjör	2,300	3,000	5,300	
4 skogsingenjörer	9,200	12,000	21,200	
1 skogsingenjör	2,300	2,800	5,100	
2 skogsingenjörer	4,600	5,600	10,200	
1 biträdande skogsingenjör	1,800	1,400	3,200	
4 » skogsingenjörer	7,200	5,600	12,800	
1 tillsyningsman	600	700	1,300	
28 tillsyningsmän	16,800	19,600	36,400	95,500
<i>Hyresersättningar:</i>				
29 tillsyningsmän å 100 kronor	—	—	—	2,900
Kommittén, som föreslagit ändrade grunder för rese- ersättningarnas utgörande, hade för alla de områden, som dess organisationsförslag avsåg, upptagit ett för- slagsanslag på 50,000 kronor. Då dess förslag i denna del ej nu föreligger till behandling, böra här upplagas fasta <i>reseanslag</i> till samma belopp, som tjänste- männen i de med resp. privatskogsrevir jämförliga statsskogsreviren äga att uppbära, för att en jäm- förelse med övriga föreliggande kostnadsförslag skall bliva möjlig.				
8 skogsingenjörer å 900 kronor	—	—	—	7,200
5 biträdande skogsingenjörer å 700 kronor	—	—	—	3,500
29 tillsyningsmän å 250 kronor	—	—	—	7,250
				116,350
Härförutom hade kommittén bland de utgifter, som äga samband med nu föreliggande fråga, upptagit 10,000 kronor till arvoden åt extra tillsyningsmän. Ehuru detta belopp avsåg alla de områden, som kommittén behandlade, upptages det här i sin helhet				
	—	—	—	10,000
Vidare hade kommittén även föreslagit, att till rese- stipendier skulle anslås ett belopp av				
	—	—	—	3,000
	Kronor	—	—	129,350

Vid uppgörande av denna stat utgick kommittén från den grund-
satsen, att till de olika arbetena ej skulle användas högre kvalificerad
arbetskraft än uppdraget krävde. Kommittén har i sådant avseende an-
fört, att många utstämplingar kunde, sedan skogsingenjören övergått
trakten och lämnat instruktioner, överlämnas för verkställighet åt till-
syningsman utan risk för att därigenom något äventyrades i avseende
å arbetets kvalitet. Skogsingenjören kunde i varje särskilt fall härom
besluta, sedan han gjort noggrann besiktning å trakten och bestämt,
vilka åtgärder borde utföras. Allmängiltiga regler kunde härför ej upp-
ställas. Det individuella fallet måste prövas för sig med hänsyn till
såväl arten av arbetet som tillsyningsmannens personliga egenskaper.

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 4 saml. 99 häft. (Nr 205—206.) 3

Ur synpunkten av önskvärdheten att begränsa omkostnaderna för administrationen borde förslaget vara värt beaktande.

Till fullo gillar jag de synpunkter, som i detta uttalande fått ett uttryck, och jag vill betona, att denna tanke bör kunna göra anspråk på att vinna beaktande även av andra skäl än de rent ekonomiska. Utav de i skogsstaten anställda äro inga mera stationära än våra kronojägare. De förvärva därigenom ej blott en stor lokalkännedom, som är av värde för hela utsyningsarbetet, utan de komma även att sitta inne med en icke obetydlig fond av erfarenheter om de lokala verkningarna av olika åtgärder, erfarenheter, som man helt visst icke bör lämna obeaktade. Oftast utgångna ur bondehemmen eller skogsarbetarnas led hava vår kronojägarekårs medlemmar enligt samstämmiga omdömen i allmänhet gjort sig kända för vakenhet och pålitlighet, varför alla skäl synas tala för att i vidsträcktaste mån utnyttja deras arbetsförmåga. Den omständigheten, att varken domänstyrelsen eller departementschefen omnämner kommitténs förslag i denna del, ehuru det för organisationens ordnande är av principiell betydelse, ger mig anledning antaga, att de vid uppgörande av sina statsförslag ej tagit hänsyn till detsamma, vilket även till en stor del förklarar den högre slutsumman å de av dem uppgjorda utgiftsberäkningarna i jämförelse med kommitténs.

Till det belopp, vartill denna kommit, torde emellertid tvenne tillägg anses behöfliga.

För de biträdande skogsingenjörer, som departementschefen föreslagit skola tillsättas å kustlandet, hemställer han om tjänstgöringspenningar till belopp av 2,400 kronor, mot det att traktamente under förrättningsdagarna med 6 kronor, för år beräknat till 1,200 kronor, skulle bortfalla. Detta förslag, som synes beaktansvärt, skulle för lappmarken, varest en inkomst av traktamenten med 1,200 kronor likaledes skulle kunna beräknas, höja förestående slutsumma med 6,000 kronor.

Under de första åren av organisationens verksamhet, då utsynningarna måste regleras så, att de för varje år bliva förlagda till mera koncentrerade områden än som nu är fallet, kan ett behov av extra arbetskrafter för kortare tid av året erfordras, varför några assistenter då kunna behöva förordnas. Det belopp, som härför kräves, torde ej behöva överstiga vad som motsvarar årsarvode, inberäknat resepenningar och dagtraktamente, för 10 assistenter enligt den beräkning, som är intagen å sid. 129 i den kungl. propositionen, d. v. s. 4,300 kronor för varje assistent eller sammanlagt 43,000 kronor.

Om dessa båda poster tilläggas ovanstående slutsumma enligt kommitténs beräkningar, 129,350 kronor, erhålles såsom totalkostnad för

genomförande såväl i lappmarkerna som i Särna socken med Idre kapellag av en arbetsfördelning efter göromålens art ett belopp av 178,350 kronor. Avdrager man från detta utsyningsavgifter enligt samma beräkning, som departementschefen framlagt å sid. 130 i den kungl. propositionen, eller 42,000 kronor, så återstår ett belopp av 136,350 kronor, som skulle gottgöras domänfonden för de utgifter, som förorsakas densamma genom utsyningslagens handhavande i nyssnämnda landsdelar. Häri ingår likvisst ej ersättning för överjägmästarnas bestyr med privatskogarna. Av departementschefen är detta å sid. 130 anslaget till 1,500 kronor. Övanstående 136,350 kronor synas därför lämpligen böra avrundas till 140,000 kronor, ett belopp, som är jämförbart med det av departementschefen föreslagna 170,000 kronor.

Då jag sålunda nu sökt uppställa en jämförelse mellan den norrländska skogskommitténs och Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag till utgiftsstat, så vill jag erinra, att sedan den tidpunkt, då kommittén utarbetade sitt förslag, fordringarna på intensitet i skogsbruket stegrats, varför de skäl, som av domänstyrelsen och Kungl. Maj:t angivits för ett större antal förvaltningsområden och därmed följande ökat antal tjänstemän, synas mig fullt bärkraftiga. Under sådana omständigheter saknar jag även anledning att i detta avseende intaga en mot Kungl. Maj:ts förslag avvikande ståndpunkt.

Vad slutligen angår kostnaderna för överförande till kustlandets skogsingenjörer av handhavandet även av utsyningslagen, så anser jag, att en sådan åtgärd ej behöver förorsaka några som helst ökade kostnader utöver dem, som departementschefen föreslagit böra utgå för enbart dimensionslagens handhavande, under förutsättning nämligen dels att utsyningarna planläggas med hänsyn till att resornas omfattning i möjligaste mån inskränkes, dels att vad jag härövan uttalat rörande överflyttande på tillsyningsmännen av en del skogsingenjörerna nu åliggande arbeten varder iakttaget.

Uti sitt betänkande hade den norrländska skogskommittén bland annat föreslagit, att inspektionen över revirförvaltningarna skulle utövas av distriktsstyrelser. Departementschefen anser sig ej böra nu framlägga förslag härom, då de för södra och mellersta delarna av landet arbetande sakkunniga ännu ej avgivit sitt betänkande. Emellertid anser han en ökning av de inspekterande tjänstemännens antal erforderlig och förmenar den ej utgöra hinder för ett framtida inrättande av distriktsstyrelser. De av kommittén föreslagna tvenne distriktsstyrelserna anser han emellertid otillräckliga för att jämte förvaltningsgöromål medhinna nödiga inspektioner. Han föreslår nu anställande av ytterligare två överjäg-

mästare, varefter Norrland och Dalarne skulle bliva delade på sju överjägmästaredistrikt.

Vad departementschefen i denna fråga anført, giver mig anledning till följande påpekanden och erinringar. Någon som helst undersökning rörande möjligheten eller omöjligheten av att med de av kommittén föreslagna två distriktsstyrelserna få erforderligt arbete utfört föreligger ej från departementschefens sida. Vid sådant förhållande synes det mig mindre välbetänkt att på ordinarie stat tillsätta en tjänsteman mer än vad som erfordras, därest en blivande undersökning, som ej torde kunna åsidosättas, giver vid handen, att sex tjänstemän, fördelade på två distriktsstyrelser, äro för arbetenas utförande tillräckliga. Yttermera vill jag framhålla, att kommittén föreslagit, att distriktschefen ej skulle tillsättas på ordinarie stat, utan på förordnande för sex år i sänder. Innan flera överjägmästare tillsättas på ordinarie stat, synes det mig nödigt, att även denna del av kommitténs förslag underkastas prövning, och att ej sådana åtgärder vidtagas, att kommittéförslagets realiserande, därest de befinnas ändamålsenliga, genom nu fattade beslut förhindras.

I anslutning till mina nu gjorda uttalanden, hemställer jag,

att riksdagen såsom villkor för bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 71 angående avlöningsstat för skogsstatens ordinarie personal m. m. måtte stadga,

1. att förvaltningsområdena inom Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län skola indelas i dels stats-skogsrevir dels privatskogsrevir, allt i huvudsaklig överensstämmelse med här ovan framhållna synpunkter och de huvudgrunder för arbetsfördelningen, som angivits i den s. k. norrländska skogskommitténs betänkande, samt

2. att de båda föreslagna nya överjägmästare-tjänsterna endast tillsättas på förordnande.

Stockholm den 7 april 1915.

Gösta Tamm.